

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Accountantsverslag 2017
Mei 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden
3. Beheersing van de bedrijfsprocessen
4. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole
5. Verslaggeving in de jaarrekening
6. Overige aandachtspunten

1. Inleiding

Vertrouwelijk

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering

Geachte dames en heren,

Voor u ligt het accountantsverslag dat wij hebben opgesteld op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2017 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

In dit verslag is allereerst een samenvatting opgenomen van onze bevindingen betreffende de beheersing in de bedrijfsprocessen inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking. Hierover hebben wij reeds uitgebreid gerapporteerd in onze managementletter. Vervolgens zijn de bevindingen opgenomen zoals door ons geconstateerd bij de controle van de jaarrekening waarbij wij ook aandacht besteden aan de verslaggeving in de jaarrekening en de financiële positie van het waterschap.

Wij bedanken de medewerkers van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

drs. R. Opendorp RA

Verantwoordelijk accountant

2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

2.1 Opdracht

Wij hebben van de Verenigde Vergadering de opdracht gekregen om de jaarrekening over boekjaar 2017 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te controleren. De randvoorwaarden betreffende de opdracht zijn wij in de opdrachtbevestiging met u overeengekomen.

Wij hebben gecontroleerd of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Verder hebben wij onderzocht of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 rechtmatig tot stand zijn gekomen, wat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap zelf. Tot slot hebben wij vastgesteld of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening, geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie op grond van het Waterschapsbesluit bevat.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij de goedkeuringstolerantie gehanteerd in overeenstemming met het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 5.2). Hieruit volgt dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 975.000 (1% van de bruto lasten inclusief toevoeging aan de reserves) hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 2.925.000 (3% van de bruto lasten inclusief toevoeging aan de reserves). De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij gesteld op € 100.000 (conform paragraaf 3.2 van uw controleprotocol). Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

2.2 Verantwoordelijkheden

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De verenigde vergadering is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle.

2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

2.3 Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol WNT 2017 en het controleprotocol van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische gedragsnormen en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Wij hebben in onze opdrachtbevestiging uiteengezet dat voor iedere controleopdracht inherente beperkingen gelden. Onze controleaanpak en geselecteerde werkzaamheden zijn gebaseerd op onze inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

De inschatting van de risico's is, mede op basis van overleg met het college van dijkgraaf en hoogheemraden en het management van de werkorganisatie van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, tot stand gekomen door de beoordeling van de interne beheersing binnen de organisatie voor zover die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en het getrouw beeld daarbij. Ook hebben wij de omgevingsfactoren en activiteiten van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard in onze beoordeling betrokken.

Bij onze werkzaamheden voor de interim-controle hebben wij de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersing binnen uw organisatie beoordeeld. Bij onze werkzaamheden voor de eindejaarscontrole hebben wij vervolgens de financiële informatie in de jaarrekening gecontroleerd. Hierbij hebben wij ook de geschiktheid van de gebruikte grondslagen en redelijkheid van de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gemaakte schattingen in de jaarrekening beoordeeld.

De bevindingen naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij opgenomen in de managementletter en dit accountantsverslag. Ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening hebben wij opgenomen in onze controleverklaring.

3. Beheersing van de bedrijfsprocessen

3.1 Werkzaamheden

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard hebben wij een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de interne beheersingsmaatregelen (AO/IB) van het hoogheemraadschap. In onze werkzaamheden beperken wij ons tot die onderdelen van de AO/IB en in die omvang als voor onze controle van de jaarrekening noodzakelijk is. Dit houdt in dat onze rapportage niet noodzakelijkerwijs alle aandachtspunten voor de organisatie weergeeft die bij een meer uitgebreid en specifiek hierop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

Onze werkzaamheden waren primair gericht op:

- De opzet, het bestaan en de werking van de AO/IB in de belangrijke processen 'inkoop' (en 'betaling'), 'personeel' en 'aanbesteding'
- De opzet en het bestaan van de AO/IB ten aanzien van de processen 'projecten' en 'belastingen'
- De werkzaamheden die worden verricht door de interne controlefunctie
- De opzet, het bestaan en de werking van de AO/IB in de automatiseringsomgeving (PROSA)

De bevindingen naar aanleiding van de hierboven genoemde werkzaamheden hebben wij reeds in december 2017 besproken en zijn tevens gerapporteerd in onze managementletter.

3.2 Bevindingen ten aanzien van de beheersing

Naar aanleiding van ons onderzoek naar de AO/IB hebben wij een aantal aandachtspunten geconstateerd die wij in onze managementletter onder de aandacht van het management hebben gebracht. Naar onze mening is er sprake van twee geconstateerde bevindingen die de hoogste prioriteit van de organisatie moeten hebben voor opvolging en verbetering alsmede een aantal bevindingen van minder importantie. De bevindingen met de hoogste prioriteit betreffen de volgende:

- Beheersing ter waarborging van naleving van de aanbestedingsrichtlijnen
 - De bevinding ziet met name op het risico van onrechtmatige inkopen door a) de complexe en gewijzigde wetgeving ten aanzien van aanbestedingen, b) het feit dat een spendanalyse niet frequent wordt uitgevoerd en c) het feit dat de interne beheersing vooral gericht is op de *juistheid* van de gevolgde procedures bij aanbestedingen (startnotitie), maar niet op de *volledigheid* van de aanbestedingen.
- Beheersing ter waarborging van de volledigheid van de subsidie opbrengsten en toerekening aan het juiste boekjaar
 - De bevinding ziet toe op de registratie en monitoring van de subsidieopbrengsten. Voor een aantal projecten ontvangt het hoogheemraadschap opbrengsten uit subsidies. Binnen de organisatie is er geen overzicht waarop alle subsidies geregistreerd worden. Hierdoor is er een risico dat de opbrengsten niet volledig verantwoord worden.

3. Beheersing van de bedrijfsprocessen

3.2 Bevindingen ten aanzien van de beheersing (vervolg)

In onze managementletter hebben wij per bevinding een toelichting opgenomen op de bevindingen, het risico voor uw hoogheemraadschap en een aanbeveling waarop de bevinding geadresseerd kan worden. Dat laatste omvat zowel een aanbeveling voor het in het reguliere proces opnemen van toereikende maatregelen van interne beheersing alsmede een aanbeveling voor aanvullende werkzaamheden om het risico in de te controleren jaarrekening over boekjaar 2017 te ondervangen.

Bij onze controle voor volgend boekjaar (2018) zullen wij vaststellen of wijzigingen in het proces zijn doorgevoerd om tot verbetering van de interne beheersing te komen. Voor de controle van de jaarrekening 2017 hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht om vast te stellen dat er geen sprake is van een restrisico dat bovenstaande bevindingen leiden tot een fout in de jaarrekening. Hiertoe hebben wij onder andere de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 4.4 van dit verslag uitgevoerd. Naar onze mening is er op basis van de aanvullende werkzaamheden en de bevindingen daarbij geen sprake van een restrisico dat een materiële fout in de jaarrekening zou bestaan.

3.3 Bevindingen ten aanzien van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Volgens wettelijke bepalingen dient de accountant verslag uit te brengen van de bevindingen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij onderzoeken de geautomatiseerde gegevensverwerking voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constatering dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden.

Bij ons onderzoek hebben wij ons gericht op de geautomatiseerde gegevensverwerking die wij voor Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard als 'belangrijk' hebben aangemerkt. Het betreffen de applicatie PROSA (met daarin de modules van de financiële administratie, activaregistratie, projecten en de module voor de urenregistratie) alsmede de relevante General IT Controls.

Betreffende onze werkzaamheden ten aanzien van de General IT Controls (GITC's) en de Application Controls (AC's) hebben wij geen bevindingen geconstateerd die de hoogste prioriteit moet hebben voor opvolging en verbetering. Ten aanzien van de GITC en de AC hebben we wel een aantal bevindingen opgenomen van minder importantie waaraan door u reeds opvolging is gegeven.

Ten aanzien van de door het hoogheemraadschap uitgevoerde actiepunten geldt dat wij kennis hebben genomen van de opvolging daarvan en aanvullende werkzaamheden hebben verricht om vast te stellen dat er geen sprake is van een restrisico dat bovenstaande bevindingen leiden tot een fout in de jaarrekening. Naar onze mening is er op basis van de aanvullende werkzaamheden geen sprake van een restrisico dat een materiële fout in de jaarrekening zou bestaan. Bij onze controle voor volgend boekjaar (2018) zullen wij vaststellen of wijzigingen in het proces zijn doorgevoerd om tot verbetering van de interne beheersing in de geautomatiseerde gegevensverwerking te komen.

3. Beheersing van de bedrijfsprocessen

3.4 Conclusie

Betreffende de accountantscontrole van de jaarrekening concluderen wij dat de interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking, aangevuld met specifieke gegevensgerichte werkzaamheden voor de geconstateerde tekortkomingen in de beheersing, voldoende aanknopingspunten biedt om te kunnen komen tot een goedkeurende controleverklaring.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.1 Rapporteringstolerantie voor financiële afwijkingen

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden betreffende de jaarrekening hanteren wij een tolerantie vanaf welke wij geconstateerde afwijkingen aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering rapporteren.

In hoofdstuk 2.1 van dit verslag is reeds toegelicht dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 975.000 hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 2.925.000. De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij gesteld op € 100.000 (conform paragraaf 3.2 van uw controleprotocol). Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2017.

4.2 Geconstateerde afwijkingen in de jaarrekening

Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij in overleg met uw organisatie enkele afwijkingen geconstateerd die de genoemde rapporteringsgrens overschrijden. Deze afwijkingen hebben wij hieronder nader toegelicht.

4.2.1 Naleving van de Europese aanbestedingswetgeving

Afgelopen jaar is de organisatie bezig geweest met het ontwikkelen van een passende en nauwkeurige methode om te controleren of aan de Europese wetgeving voldaan is. Door de implementatie van Proza en de verplichtingenadministratie is het mogelijk om de rechtmatigheid van de inkoop te controleren door een vergelijking te maken tussen de verplichtingen en de werkelijke bestedingen. Voor iedere verplichting is opgenomen welk aanbestedingstraject gevolgd is en of sprake is van een dienst, levering of werk. Doordat deze informatie beschikbaar is kan risico gericht gecontroleerd worden op de naleving van de Europese aanbestedingswetgeving. De organisatie heeft deze analyse uitgevoerd over 2017. Wij onderschrijven de wijze waarop deze analyse tot stand komt. Vanwege de implementatie van PROZA is het nog niet mogelijk om de analyse over meerdere jaren uit te voeren. Wel adviseren wij u om de analyse te baseren op een vierjaarstermijn, aangezien dit de termijn is die in de wetgeving vermeld is voor inkooptrajecten.

Door de organisatie zijn drie aanbestedingsfouten met betrekking tot inkoop geconstateerd. Dit resulteert in een rechtmatigheidsfout van € 611.000. Dit bedrag heeft voor € 463.000 betrekking op bestedingen in 2017 en voor € 148.000 betrekking op toekomstige bestedingen. Deze bedragen zijn opgenomen onder de verplichtingen in de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'. In 2 gevallen betreft het hier inhuur personeel. Met het vervallen van de vrijstelling voor 2b diensten (inhuur personeel) in de nieuwe aanbestedingswet per juli 2016 is de documentatievereiste belangrijker geworden. Indien geen Europese aanbesteding wordt gehouden terwijl de lasten achteraf over de grenzen heen gaan is het belangrijk dat de afweging op het moment van het aangaan van de verplichting wel goed onderbouwd is. Op deze wijze hoeft een overschrijding van de grenzen niet altijd te leiden tot een rechtmatigheidsfout.

Conform de richtlijnen in de kadernota rechtmatigheid 2017 van de Commissie BBV moet de verplichting van inkoop die niet rechtmatig zijn aanbesteed ook in het oordeel worden betrokken, om die reden zijn ook de toekomstige bestedingen meegenomen.

An independent member of Baker Tilly International

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.2.2 Presentatie van de transitorische posten

Doordat u organisatie een verplichtingenadministratie bijhoud is het mogelijk om inkopen automatisch te matchen aan bestellingen. De organisatie heeft, uit efficiency overwegingen, ervoor gekozen deze automatische matching toe te passen, wat logisch is.

Dit betekent dat per jaareinde het zo kan zijn dat er facturen zijn ontvangen waar nog geen verplichting voor aangemaakt is en dus de kosten niet in het boekjaar zijn verwerkt of dat er een verplichting is aangemaakt waar nog geen factuur voor is ontvangen en de vraag is dan of de verplichting terecht ten laste van het afgelopen boekjaar dient te komen.

Belangrijk is dus dat periodiek een analyse wordt uitgevoerd op verplichting en inkoopfacturen die nog niet gematched zijn en al wat langer openstaan om vervuiling van de administratie te voorkomen.

Naar aanleiding van onze controle heeft alsnog opschoning plaatsgevonden en hebben wij aanvullende deelwaarnemingen uitgevoerd om de juistheid van deze opschoning vast te stellen. Dit heeft het volgende effect op de jaarrekening:

- Te hoge weergave van de overlopende activa en passiva van € 752.000 doordat inkoopfacturen en verplichtingen niet gematched zijn en allebei nog open staan onder de overlopende posten;
- Te lage weergave van de materiële vaste activa en te hoge weergave van de overlopende activa van € 319.000. Voor deze facturen was geen verplichting aangemaakt in Proza.
- Te lage verantwoording van de kosten te hoge verantwoording van de overlopende activa van € 256.000. Voor € 98.000 van dit bedrag was geen verplichting aangemaakt. Dit bedrag was om die reden opgenomen als vordering. Voor € 116.000 van dit bedrag was geen verplichting aangemaakt, maar waren in 2018 wel facturen ontvangen over 2017.

Deze constateringën wegen mee in ons oordeel.

Wij adviseren de organisatie tussentijds deze 'tussenrekeningen' te analyseren ter voorkoming van vervuiling van de administratie en een hoge werklast bij het opstellen van de jaarrekening.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.3 Verantwoording van de waterschapsbelastingen

4.3.1 Algemeen

In de jaarrekening zijn omvangrijke standen en stromen ten aanzien van de waterschapsbelastingen opgenomen. De in de jaarrekening opgenomen standen en stromen komen in overleg met de Regionale Belasting Groep (RBG) tot stand en zijn opgenomen op basis van de opgave van de RBG. De opgave van de RBG is gecontroleerd door Deloitte Accountants BV, de accountant van de RBG, die een controleverklaring bij die opgave verstrekt.

Jaarrekeningpost	Bedrag
Belastingopbrengsten in het boekjaar	€ 90.047.000
Vorderingen op belastingdebiteuren	€ 12.889.000
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	€ -3.369.000
Nog op te leggen aanslagen belastingen	€ 3.371.000

4.3.2 Werkzaamheden en bevindingen

Onze werkzaamheden ten aanzien van de waterschapsbelastingen hebben bestaan uit het vooraf kennis nemen van het controleprotocol van de accountant van de RBG en het achteraf uitvoeren van een dossierreview op de verrichte werkzaamheden. Daarnaast hebben wij zelfstandig vastgesteld dat aansluiting bestaat tussen de waterschapsbelastingen volgens de jaarrekening en de opgave van de RBG. Er zijn naar aanleiding van onze werkzaamheden geen punten die wij naar onze mening onder uw aandacht moeten brengen.

In de managementletter hebben wij een toelichting opgenomen over 'grip op waterschapsbelastingen' door het waterschap. Daarin hebben wij geconcludeerd dat het waterschap goed 'in control' is ten aanzien van de waterschapsbelastingen, hetgeen mede wordt ingevuld door het overleg met de RBG en de aanwezigheid van toereikende analyses en prognoses ten aanzien van de belastingopbrengsten.

Uit de jaarrekening blijkt dat de belastingopbrengsten € 4,1 miljoen hoger uitvallen dan de prognose. Wij hebben begrepen dat dit veroorzaakt wordt doordat in 2017 door RBG aanslagen opgelegd zijn over 2016 en 2017 die afhingen van de WOZ waarden. RBG is voor deze informatie afhankelijk van de gemeente Rotterdam, om die reden is de inschatting lastig te maken. Gezien het materiële effect van deze afwijking ten opzichte van begroting adviseren wij u om met RBG (en de gemeente Rotterdam) afspraken te maken over de aanlevering van de benodigde gegevens, zodat u organisatie een betrouwbare begroting kan opstellen.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.4 Grensoverschrijdend afvalwater

In de jaarrekening van het waterschap zijn diverse posities voor het grensoverschrijdend afvalwater (GOAW) met andere waterschappen opgenomen. Betreffende het GOAW geldt dat het waterschap een vergoeding verschuldigd is aan de andere waterschappen voor het aantal vervuileenheden (VE's) in het gebied van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard dat op zuiveringsinstallaties van de waterschappen wordt gezuiverd.

Twee keer per jaar levert de RBG bestanden aan, op basis waarvan uw organisatie de afrekening GOA kan berekenen. Naar aanleiding van deze bestanden wordt een nieuwe inschatting gemaakt van de overlopende post. De overlopende post die opgenomen is in de jaarrekening betreft een vordering van € 423.000 en een schuld van € 800.000. Begin 2018 is er een tussentijdse afrekening geweest waardoor er per heden nog een te ontvangen bedrag van € 66.000 en een schuld van € 265.000 openstaat.

Naar onze mening is het in het verlengde van bovenstaande constatering tevens van belang om hier in de begroting/ramingen voor komende jaren reeds rekening mee te houden. Daarbij geldt tevens dat met de RBG goede werkafspraken gemaakt moeten worden om herhaling van bovenstaande in de toekomst te voorkomen.

Tevens adviseren wij de opgenomen inschattingen expliciet af te stemmen met de betreffende waterschappen ter voorkoming van ongewenste verrassingen.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.5 Begrotingsrechtmatigheid

Bij onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij gecontroleerd of de jaarrekening voldoet aan het criterium van rechtmatigheid, zowel de financiële rechtmatigheid als de begrotingsrechtmatigheid. Voor die laatste geldt dat begrotingsrechtmatigheid mede wordt beoordeeld in relatie tot de 'Kadernota Rechtmatigheid 2017' van de Commissie BBV.

In de jaarrekening is het van belang om een analyse op te nemen inzake eventuele overschrijdingen en of die veroorzaakt worden door meer uitgaven binnen het voor een programma geldend beleid of dat er een andere oorzaak is voor de begrotingsoverschrijding. Voor waterschappen geldt hierbij dat overschrijdingen volgens de 'netto-kostenoverschrijding' worden beoordeeld. Compensatie van kostenoverschrijdingen kan plaatsvinden met andere, niet direct aan de overschrijding gerelateerde, baten.

Het overzicht met baten en lasten per programma is door u in de toelichting bij de jaarrekening opgenomen. Uit de daar opgenomen analyse blijkt dat er op één programma sprake is van begrotingsoverschrijdingen. De genoemde overschrijding valt binnen de bandbreedte van 5%, maar bedraagt meer dan € 250.000 zoals genoemd in de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie om welke reden aanvullend verschoning aan de Verenigde Vergadering verzocht moet worden. Hierbij merken wij op dat de overschrijding per programma toereikend is toegelicht in de jaarrekening en dat bovendien op totaalniveau sprake is van een voordeliger exploitatieresultaat over het jaar (voldoende financiële ruimte elders in de begroting om de overschrijding te financieren).

Programma	Overschrijding	Toelichting
P1. Waterveiligheid	€ 351.000	De overschrijding wordt voor € 138.000 door hogere kosten inhuur. De resterende overschrijding wordt veroorzaakt er minder uren zijn geactiveerd dan begroot. Wij hebben vastgesteld dat de overschrijding past binnen het beleid, om die reden weegt deze constatering niet mee in ons oordeel.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.8 Financiële positie

Wij constateren dat het weerstandsvermogen de afgelopen jaren is gestegen en ruim voldoende is om de door de organisatie gesignaleerde risico's op te kunnen vangen. De meerjaren begroting is sluitend en de onttrekkingen en stortingen reserves zijn redelijk in evenwicht. Om op juiste wijze te kunnen sturen is het van belang een realistische prognose van de baten en lasten weer te geven in de begroting. Bij de jaarrekening 2017 constateringen wij significante afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij adviseren de organisatie een analyse te maken of de gerealiseerde overschotten structureel zijn en de begroting te conservatief is opgesteld omdat uit de jaarrekening 2017 blijkt dat een significant verschil zit tussen de begrote en werkelijke belastingopbrengsten. Voor een goed beeld van de financiële situatie vinden wij het van belang om baten en lasten waar mogelijk zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de kasstroom. Versnelde afschrijving zal wel weer leiden tot structurele begrotingsruimte maar voorkomt het beeld dat veel geld over is gezien de stand van het eigen vermogen.

4.9 Strekking in de controleverklaring

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening over boekjaar 2017 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. De oordeelparagraaf inzake de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening luidt als volgt:

“Wij hebben de jaarrekening 2017 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard op 31 december 2017 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.”

5. Verslaggeving in de jaarrekening

5.1 Algemeen

In boekjaar 2017 is door Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard evenals in voorgaande jaren gerapporteerd met inachtneming van de bepalingen van het Waterschapsbesluit. Bij de bespreking van de managementletter hebben wij u reeds geïnformeerd over het feit dat de eisen aan verslaggeving in 2017 vrijwel ongewijzigd zijn ten opzichte van voorgaand jaar.

5.2 Wet Normering Topinkomens

Op de beloning van de topfunctionarissen van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Het bezoldigingsmaximum voor een topfunctionaris bedraagt in 2017 € 181.000 voor zover deze een dienstbetrekking heeft.

Voor Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is alleen de secretaris-directeur, mevrouw M.J.H. van Kuijk, conform artikel 1.1b van de WNT, aangemerkt als topfunctionaris (met dienstbetrekking) voor de WNT. In de jaarrekening zijn de juiste bedragen en een toereikende toelichting opgenomen betreffende de bezoldiging en het dienstverband van mevrouw Van Kuijk.

5.3 Schattingen in de jaarrekening

Om de grondslagen en bepalingen voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het college van dijkgraaf en hoogheemraden zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

Naar onze mening zijn de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gevormde schattingen redelijk en zijn deze toereikend toegelicht in de jaarrekening. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste schattingsposten.

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Levensduur en restwaarde van de vaste activa	Onderhanden	
Waardering van de vorderingen inzake belastingen: <ul style="list-style-type: none"> • Voorziening dubieuze belastingdebiteuren • Nog op te leggen aanslagen 	Akkoord	De in de jaarrekening opgenomen saldi van de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren en nog op te leggen aanslagen is in overeenstemming met de RBG tot stand gekomen. Het in de jaarrekening opgenomen saldo stemt overeen met het saldo volgens de opgave van de RBG.

5.3 Schattingen in de jaarrekening (vervolg)

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Voorzieningen	Akkoord	De in de jaarrekening opgenomen belangrijke voorzieningen betreffen de voorzieningen voor diverse arbeidsgelateerde verplichtingen. Betreffende de voorzieningen hebben wij vastgesteld dat deze toereikend onderbouwd zijn en zijn gebaseerd op prudente uitgangspunten.

5.4 Informatie in het jaarverslag

De jaarstukken voor boekjaar 2017 bestaan uit het jaarverslag (inclusief de paragrafen en de programmaverantwoording) en de jaarrekening. Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole hebben wij het jaarverslag onderzocht om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Waterschapsbesluit en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

5.5 Conclusie

Wij hebben met de werkorganisatie de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan besproken. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordelingen en onzekerheden en/of bijzondere transacties. Naar onze mening zijn de door het waterschap gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en juist toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties.

6. Overige aandachtspunten

6.1 Onafhankelijkheid

In het verlengde van de verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten, bevestigen wij dat de, naar ons oordeel, onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.

In kalenderjaren 2017 en 2018 hebben wij voornamelijk assurance-dienstverlening voor uw waterschap verricht, bestaande uit:

- Controle van de jaarrekening
- Controle subsidieverantwoordingen

In de genoemde kalenderjaren hebben wij tevens een opdracht voor u verricht die niet kwalificeert als assurance-opdracht:

- (fiscale) advisering omtrent tax control framework voor de btw en loonbelasting. Bij de afspraken die gemaakt zijn voor het horizontale toezicht is afgesproken dat een control framework opgesteld wordt.
- Verder is er geen sprake van aanname of giften van geschenken en /of uitingen van reclame of marketing. Wij zijn sinds 2016 bij uw organisatie betrokken als controlerend accountant. Vanuit onze verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten wordt dit niet aangemerkt als langdurige betrokkenheid bij uw organisatie. Onze onafhankelijkheid is daarom niet in het geding. Er zijn geen (overige) bedreigingen van de onafhankelijkheid.

In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten verder jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen. Ook hieruit volgt dan wij een onafhankelijke positie hebben ten opzichte van uw waterschap.

6.2 Fraude

Bij de uitvoering van de controle hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240 "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten". Fraude kan volgens de definitie in NV COS 240 zowel onttrekking van middelen als verslaggevingsfraude betreffen.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve (voorkomende) als repressieve (ondervangende) beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd. De Verenigde Vergadering is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het hoogheemraadschap.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Hiervoor analyseren wij het frauderisico in relatie tot een drietal drijfveren voor frauduleus handelen: a) prikkel en/of druk, b) gelegenheid en c) rationalisatie. Naar aanleiding van deze analyse hebben we voor uw waterschap geen verhoogd risico voor frauduleus handelen geïdentificeerd. De belangrijkste reguliere frauderisico's die wij in het kader van de controle hebben geïdentificeerd zijn:

- Onvolledige verantwoording van de opbrengsten uit belastingen
- Onrechtmatige of onjuiste uitstroom van middelen
- Onrechtmatige of onjuiste toekenning van opdrachten aan leveranciers

Tijdens de controle bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's. Hierover hebben wij gedurende de controle enkele malen overleg met u gehad waarbij geen nieuwe frauderisico's of relevante tekortkomingen in de beheersing of risicomangement zijn geïdentificeerd.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen fraude of onregelmatigheden geconstateerd. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

Contactgegevens:

drs. R. (Rik) Opendorp RA

Partner

M: 06 – 10 09 04 64

E: r.opendorp@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Bijster 39

Postbus 3814

4800 DV Breda

T: 076 – 525 00 00